

1. INFLAATION JA DEFLAATION SYYT JA SEURAUKSET

3-4 p. Inflaation ja deflaation käsitteet on määritelty oikein. Syistä esim. kysyntä – ja kustannusinflatio. Molempien ilmiöiden aiheuttamia ongelmia mainitaan vastauksessa. Inflaatio heikentää rahan ostovoimaa ja kansainvälistä kilpailukykyä. Deflaatio heikentää kotimaista kysyntää ja laskee ihmisten varallisuuksien arvoa. Inflaation seurauksena korkotaso nousee. Säästäjien asema on epävarma.

5-6 p. Ongelmien vaikutuksia pohditaan syvällisemmin. Enemmän syitä mainittu, esim. monentaarinen inflaatio ja odotusinflaatio. Esimerkiksi hintojen nousu vaikuttaa tulonsiirtoja saavien kotitalouksien elintasoon. Inflaatiokierre (hintojen ja palkkojen nousukierre) aiheuttaa epävarmuutta työmarkkinoilla. Deflaatio vähentää investointeja ja pysäyttää talouden kehityksen. Työttömyys kasvaa. Inflaatio ei sinänsä ole ongelma kansantaloudelle, jos se ei nouse liian korkeaksi (EKP:n tavoite n. 2 % keskipitkällä aikavälillä).

2. YRITYSTOIMINNAN MENESTYSTEKIJÄT JA NIIDEN MITTAAMINEN

3-4 p. Yrityksen menestyksen tärkein tekijä on hyvä liikeidea. Yrityksellä voi olla erilaisia tavoitteita. Menestys voi merkitä yritykselle sen elinkaaren aikana eri asioita, esimerkiksi kasvua, kilpailukykyä tai markkina-asemaa. Yrityksen menestyksen yleisiä mittareita ovat esimerkiksi liikevaihto, kannattavuus, vakavaraisuus ja maksuvalmius.

5-6 p. Yritystoiminnan menestys riippuu esimerkiksi toimialasta, kilpailutilanteesta tai markkinoinnista. Esimerkiksi teollisuusyrityksen menestykseen vaikuttavat kustannustehokkuus ja tuottavuus. Menestyksen mittareita käsitellään monipuolisesti, esimerkiksi pörssi-yhtiöiden osakkeiden arvon kehitys ja yhtiön luottoluokitus ja -kelpoisuus. Erikokoisissa yrityksissä menestystä voidaan mitata eri tavoin.

3. MÄÄRITTELYT (KS. OPPIKIRJA)

4. MAAILMAN SUURIMMAT KANSANTALOUDET JA NIIDEN MUUTOKSET

a) 2 p.: Kehittyvät taloudet Kiina, Intia, Brasilia, Meksiko, Indonesia ja Turkki nostavat sijoitustaan. Monet nyt maailman suurimpiin talouksiin luettavat Euroopan maat menettävät asemiaan; tämä koskee Saksaa, Iso-Britanniaa, Ranskaa, Italiaa ja Espanjaa. Yhdysvallat ja Japani menettävät hiukan asemiaan mutta säilyvät maailman suurimpien talousmahtien joukossa. Venäjä säilyttää nykyisen asemansa. Muutokset taulukossa ovat suhteellisia eli heikkenevä sijoitus ei välttämättä tarkoita kansantalouden supistumista.

b)

2 p.: Runsas työvoiman määrä ja runsaat luonnonvarat ovat yleensä talouskasvun edellytyksiä. Tästä esimerkkinä mainittu Kiina, Intia, Brasilia, Indonesia, Meksiko tai Turkki. Monissa Euroopan maissa väestö

kasvaa hitaasti ja ikärakenne vanhenee, mikä voi rasittaa niiden taloutta. Suuret markkinat ja halvat tuotantokustannukset houkuttelevat investointeihin, jotka vaikuttavat talouskasvuun.

Ennuste voi jäädä toteutumatta esimerkiksi inflaation, ekologisen tai yhteiskunnallisen kriisin takia.

5–6 p.: Kokelas käyttää usean alueen kehitystä esimerkkinä. Eräissä kehittyvissä maissa koulutustaso on nousussa, ja se edistää yleensä talouskasvua. Aasiassa etenkin Kiina ja Intia ovat integroituneet entistä tiiviimmin osaksi maailmantaloutta. Euroopan unionin kehitys heijastuu myös sen jäsenmaihin. Globalisaation vuoksi alueet ovat riippuvaisia toisistaan. Kokelas osaa pohtia poliittisten liittoutumien vaikutusta kehitykseen, ja esimerkiksi sitä että monet kehittyvät taloudet ovat yritykselle joustavia. Useita esimerkkejä siitä, miksi ennuste voi jäädä toteutumatta.

5. JULKISEN TALOUDEN VAJE JA VELKAANTUMINEN

a) 3 p. Julkisyhteisöjen eli valtion ja kuntien talous oli ylijäämäinen 1990-luvun alkuun saakka. Sen jälkeen talous painui vuosina 1991-1997 ja 2009-2013 alijäämäiseksi. Julkisyhteisöjen velan suhde BKT:stä kasvoi 5 %:sta noin 60 %:iin kuvion aikana. 1990-luvun alussa velkasuhde kasvoi nopeasti, sen jälkeen trendi oli laskeva ja vuoden 2008 jälkeen velkaantumismuutos kiihtyi.

b) 3 p. Julkisyhteisöjen talouteen ovat vaikuttaneet nousu- ja laskukaudet. Julkisyhteisöjen verotulot ovat pienentyneet laskusuhdanteessa, mutta samaan aikaan menot ovat nousseet. Alijäämäistä taloutta on paikattu velalla, jottei ole jouduttu enempää korottamaan veroja ja leikkaamaan. Kun kokonaiskysyntä on laskenut, valtio on yrittänyt elvyttää taloutta lisävelanotolla.